

Justiitsministri määruse „Menetlusabi taotluse ning sellele lisatava teatise näidisvorm ja näidisvormis sisalduvate andmete loetelu“ eelnõu seletuskiri

I. Sissejuhatus

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 185 lõige 5 sätestab, et menetlusabi taotluse ja selle näidisvormi ning selles sisalduvate andmete loetelu kehtestab justiitsminister määrusega. Nimetatud näidisvormi kasutatakse ka menetlusabi taotlemisel halduskohtumenetluses.

Kõnesoleva eelnõuga tunnistatakse kehtetuks justiitsministri 29. novembri 2005. aasta määrus nr 50 „Menetlusabi taotluse ja sellele lisatava teatise näidisvorm ja selles sisalduvate andmete loetelu“ ja kehtestatakse uus määrus, kuna praegu kehtiv menetlusabi taotluse vorm ei sisalda kõiki menetlusabi taotluse lahendamiseks vajaminevaid andmeid. Samuti kehtestatakse määruse lisadena uued füüsilise ja juriidilise isiku menetlusabi taotluse ja sellele lisatava teatise näidisvormid.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi justiitshalduspoliitika osakonna õigusloome ja arenduse talituse nõunik Margit Veskimäe (680 3121, margit.veskimae@just.ee).

Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Helin Roosileht (620 8270, helin.roosileht@just.ee).

II. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu eesmärk on viia menetlusabi taotlemiseks kehtestatud taotluse ja sellele lisatava teatise näidisvorm vastavusse andmetega, mida kohus vajab menetlusabi taotluse lahendamiseks. Kohtud on mitmeid kordi juhtinud tähelepanu menetlusabi taotlemiseks kehtestatud näidisvormi täiustamise vajadusele, kuna praeguse vormi kasutamine on tekitanud olukorra, kus vormi täitmisel saadud vähese hulga andmete pinnalt ei ole kohtul võimalik otsustada, kas taotleja reaalselt menetlusabi vajab või mitte, ning seetõttu koostab kohus peaaegu igal juhul esmalt taotlust lahendades taotlejalt täiendavate andmete saamiseks ja menetlusabi andmise põhjendatuse otsustamiseks määrusi, millega kohustatakse taotlejat esitama täiendavaid andmeid. Selliste määruste tegemine põhjustab kohtule liigset ressursikulu. Seetõttu tuleb kehtestada menetlusabi taotluse ja sellele lisatava teatise näidisvorm, mis vastab kohtu vajadusele ning mille alusel on võimalik lahendada menetlusabi taotlus taotlejalt täiendavaid andmeid küsimata.

Võrreldes kehtiva näidisvormiga peab menetlusabi taotleja edaspidi esitama kohtule rohkem andmeid. Määruse § 2 eristab füüsilisest ja juriidilisest isikust menetlusabi taotlejaid. Füüsilisest isikust taotleja peab lisaks praegu nõutavale eelnõuga planeeritava kohaselt esitama andmed ka oma tegevusala kohta. See on vajalik, et kohtul oleks võimalik veenduda menetlusabi taotluse põhjendatuses.

Määrusega on oluliselt muudetud näidisvormis sisalduvat menetlusabi taotluse vormi, kuid taotluse sisu on jäänud üldjoontes samas. Võrreldes kehtiva vormiga on määruse alusel kehtestatav vorm taotlejale oluliselt arusaadavam, kuna taotleja ei pea menetlusseadustikest ise otsima, mille jaoks ja millises määras on võimalik menetlusabi taotleda, vaid vormis on esitatud vastavad väljad. Muudatusena peab määruse kohaselt taotleja esitama põhjendused menetlusabi määra kohta, st põhjendused selle kohta, miks ta taotleb menetlusabi täies või osalises määras. Samuti peab taotleja esitama põhjenduse selle kohta, miks ta just seda liiki menetlusabi taotleb. Nimetatu aitab kohtul kergemini taotlust lahendada ning taotluse põhjendatust hinnata. Samuti peab määruse kohaselt taotleja kirja panema asjaolud, mille alusel saab eeldada, et menetluses osalemine on taotlejale edukas. Nimetatud nõue tuleneb TsMS-i § 181 lõike 1 punktist 2 ja HKMS-i § 111 lõikest 1, mille alusel antakse menetlusabi, kui on piisav alus eeldada, et kavandatav menetluses osalemine on edukas.

Olulise muudatusena peab määruse kohaselt füüsilisest isikust taotleja esitama andmed ka oma elukaaslase kohta. Eeltoodu on vajalik, kuna järjest rohkem arenevas ühiskonnas loovad perekonna mitte abielus olevad isikud, kuid olenemata sellest jagavad nad kohustusi ja õigusi ning moodustavad seega ühise leibkonna. Seetõttu on vajalik, et kohtul oleks andmed ka taotlejaga koos elava elukaaslase varaliste õiguste ja kohustuste kohta. Samuti tuleb määruse kohaselt taotlejal esitada andmed nii enda kui temaga koos elavate perekonnaliikmete tööandja ja teiste sissetuleku andjate poolt antavate muude hüvede kohta, mis tähendab, et taotleja peab nii enda kui temaga koos elavate perekonnaliikmete kohta ära märkima, kas neile antakse lisaks töötasule veel ka muid hüvesid, näiteks eluruume või mootorsõidukeid, mis võiksid majanduslikku seisukorda mõjutada.

Määruse alusel kehtestatavas vormis on oluliselt muutunud vorm taotleja ja temaga koos elavate perekonnaliikmete kulutuste kohta andmete esitamiseks. Kehtestatava vormiga muudetakse asjakohaste andmete esitamine kergemini arusaadavaks. Määruse § 4 punkti 8 kohaselt peab taotleja esitama andmed ka selle kohta, kuidas toimub kulude kandmine, kas need jagunevad kulude kandjate vahel võrdselt, ning vastavad põhjendused kulude kandmise jaotuse kohta. Eeltoodu on vajalik selleks, et kohus saaks paremini otsustada menetlusabi andmise vajalikkuse ja põhjendatuse üle.

Kinnisvara osas on määruse § 6 punktide 1 ja 2 alusel nõutakse taotlejalt andmete esitamist eraldi igapäevakasutuses oleva eluaseme kohta ja muu kinnisvara kohta. Samuti nõutakse, et taotleja esitaks põhjendused, miks ei ole võimalik kinnisvara võõrandada, üürile anda või selle tagatisel laenu võtta. Eeltoodu alusel on kohtul võimalik otsustada, kas menetlusabi andmine on põhjendatud või mitte. Sama põhimõtte alusel on eristatud mootorsõidukite kohta andmete esitamine. Määruse § 6 punkti 6 alusel peab taotleja esitama andmed ka enda ja oma perekonnaliikmete seoste kohta äriühingute ja ühistutega ning näitama ära äriühingu või ühistu osaluse vms väärtuse eurodes. Ka nende andmete pinnalt on kohtul võimalik otsustada, kas on muid võimalusi, kuidas taotleja saaks menetlusabi taotlusega taotletava eest ise tasuda.

Ka kehtestatakse eelnõuga eraldi näidismuudatus juriidilistele isikutele, kes praegu kasutavad menetlusabi taotlemiseks füüsilisele isikule koostatud näidismuudatust. Juriidiliste isikute menetlusabi taotluse näidismuudatus on koostatud samadel põhimõtetel kui füüsilise isiku menetlusabi taotluse näidismuudatus.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus ei ole seotud Euroopa Liidu õigusega.

IV. Määruse mõjud

Kavandatav muudatus: uue menetlusabi taotluse ja sellele lisatava teatise näidismuudatuse kehtestamine nii füüsiliste kui juriidiliste isikute jaoks.

Kaasnev mõju: Majanduslikud mõjud, mõju halduskoormusele. Muudatusega kaasneb füüsilisest ja juriidilisest isikust menetlusabi taotlejale kohustus edastada kohtule suuremal hulgal informatsiooni.

1.1. Sihtrühm: muudatus avaldab mõju füüsilisest ja juriidilisest isikust menetlusabi taotlejatele. Täpset sihtrühma suurust on raske kindlaks määrata, sest menetlusabi on isikutel võimalik taotleda ka menetluse kestel ning sellised taotlused ei ole kohtute infosüsteemi andmetest eraldi päritavad. Päritavad on vaid menetlusest väljaspool esitatud taotlused, 2012. aastal oli neid tsiviil- ja haldusasjades kokku ligikaudu 1500.

1.2. Mõju ulatus on väike, kuna uue vormi täitmisega ei kaasne taotlejale olulisi muudatusi. Ka praegu kasutatakse menetlusabi taotlemiseks näidismuudatust, kuid selles sisalduvate andmete loetelu on mõnevõrra väiksem kui eelnõuga kavandatavas näidismuudatuses. Muudatusel on positiivne mõju juriidilisest isikust menetlusabi taotlejale, kuna eelnõuga on planeeritud kehtestada ka juriidilise isiku menetlusabi taotluse näidismuudatus ning edaspidi ei pea juriidilisest isikust menetlusabi taotleja kasutama füüsilise isiku menetlusabi taotluse näidismuudatust.

1.3. Mõju avaldumise sagedus: mõju esinemise sagedus on ebaregulaarne.

1.4. Ebasoovitavate mõjude risk: uue menetlusabi taotluse näidisvormi kehtestamisel võib taotluse täitmisele kuluda mõnevõrra kauem aega kui seni. Sellest hoolimata võib ebasoovitavate mõjude kaasnemise riski hinnata väikseks, kuna nimetatud mõju kaasnemine ei ole kindel ega põhjusta isikutele liialt suurt koormust.

Kaasnev mõju: mõju riigiasutuste korraldusele, mõju asutuste töökoormusele

1.1. Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju esimese ja teise astme kohtutele, seetõttu on sihtrühma suurus võrreldes riigiasutuste koguarvuga väike.

1.2. Mõju ulatus on keskmine, kuna uue vormi täitmisega väheneb eelduslikult käiguta jätmise määruste tegemise hulk ning kohtul on suurem võimalus lahendada menetlusabi taotlus vahetult pärast selle kohtusse saabumist ilma taotlejalt täiendavalt andmeid küsimata.

1.3. Mõju avaldumise sagedus: mõju esinemise sagedus on ebaregulaarne.

1.4. Ebasoovitavate mõjude risk: uue menetlusabi taotluse näidisvormi kehtestamisel võib taotluse läbitöötamiseks kuluda mõnevõrra kauem aega kui seni, samas tuleb märkida, et eeldatavasti ei pea kohus taotlejalt uue vormi andmete põhjal täiendavaid andmeid küsima, mistõttu menetlusabi taotluste lahendamisele kuluv aeg kokkuvõttes eeldatavasti väheneb. Kuna pigem kaasnevad uue näidisvormi kehtestamisega positiivsed mõjud, saab ebasoovitavate mõjude kaasnemise riski hinnata väikseks.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamisega ei kaasne kulutusi riigieelarvesse.

VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

VII. Eelnõu kooskõlastamine

Määrus saadeti tulenevalt TsMS-i § 187 lõikest 2, HKMS-i § 116 lõikest 3 ning TsMS-i §-st 191 ja HKMS-i § 119 lõikest 1 kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile. Kuna määrusel puudub puutumus teiste ministeeriumite, Riigikantselei või kohaliku omavalitsuse üksuste liitudega, ei saadetud määruse eelnõu neile kooskõlastamisele. Eelnõu saadeti arvamuse avaldamiseks ka kohtutele. Kõigi kooskõlastusringilt saabunud märkuste ja ettepanekutega on eelnõu koostamisel püütud arvestada.

Marko Aavik
Asekantsler

Kooskõlastustabel justiitsministri määruse „Menetlusabi taotlus ning sellele lisatava teatise näidisevorm ja näidisevormis sisalduvate andmete loetelu“ eelnõu juurde

Esitaja/märkuse sisu	Märkuse arvestamine/mittearvestamine
Rahandusministeerium	
Määruse eelnõu sõnastusest jääb mulje, et eeldatakse, et taotleja on täisealine ja abielus/kooselus inimene, mistõttu peab abikaasa või elukaaslase suhtes täitma detailsemaid andmeid kui teiste perekonnaliikmete suhtes. On aga võimalik, et leibkonna kulutused kantakse koos mitte elukaaslase-abikaasa, vaid ema-isaga. Kõikide kooselavate täisealiste perekonnaliikmete suhtes tuleks küsida võrdselt andmeid.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõud ja selle lisaks olevat näidisevormi muudetud.
On eeldatud, et juriidilisest isikust taotleja on äriühing. Soovitame analüüsida täiendavalt eelnõud sellest aspektist, et juriidilisest isikust taotleja võib olla ka mittetulundusühing.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidisevormid on üle vaadatud ja neid vastavalt vajadusele täiendatud.
Eelnõu § 1 lg 3 võiks täpsustada, et peetakse silmas taotleja vara, sest küsitakse mitte ainult tulusid ja kulusid, vaid isikule kuuluvate rahaliselt hinnatavate õiguste ja kohustuste kogumit.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu sõnastust muudetud.
Eelnõu § 2 lg 3 lõppu palume lisada „ärakirja“ või „koopia“	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu sõnastust muudetud.
Eelnõu § 5 p 3 ja 4 – kui taotleja on MTÜ, siis võiks olla viidatud ka võimalusele, et väljamakseid on tehtud liikmetele, sest hetkel on viidanud üksnes osanikele ja juhtorgani liikmetele.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidisevormi sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 pealkiri võiks olla „andmed varaliselt hinnatavate õiguste kohta“	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidisevormi sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 p 1-5 ja 7 – kui tekstis viidatakse millegi väärtusele, tuleks täpsustada, kas küsitakse harilikku väärtust, hetke turuväärtust või soetusväärtust.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidisevormi sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 p 2 – täpsustada, mis on kinnisvara kasutusviis. Kas peetakse silmas, et taotleja peaks andma kirjelduse, kuidas tema või tema perekond kinnisvara kasutab?	<u>Arvestatud.</u> Näidisevormi sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 p 1 ja 2 – kinnisvarale hinnangu andmisel võib kohtul olla asjakohane teada seda, kas kinnisasja suhtes on kehtestatud hüpoteeke, kui jah, siis millises suuruses ja kelle kasuks.	<u>Mittearvestatud.</u> Kinnisvarale hinnangu andmiseks on taotluses küsitud põhjendusi, miks ei ole võimalik kinnisvara võõrandada. Vastava põhjenduse lisamisest tuleb välja ka asjaolu, kas

	kinnisasja suhtes on kehtestatud hüpoteeke või mitte. See, millises suuruses ja kelle kasuks on hüpoteegid seatud, ei ole oluline.
Eelnõu § 6 p 3 sõnastus on ebaõnnestunud. Kindlasti peab olema märgitud, millises krediidasutuses on konto avatud. Riigikohus on viimasel ajal korduvalt rõhutanud, et arvelduslepingust tulenev varaline nõue kontopidaja vastu kuulub vaid kontoomanikule kui selle konto avamise aluseks oleva arvelduslepingu poolele. Seega ei pruugi olla asjakohane küsida infot kontol olevate vahendite omanike kohta.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidismuudatuste sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 p 5 ülesehitus on ebaloogiline, kuna kõigepealt viidatakse liisitud sõidukitele, siis muudele kasutuses olevatele sõidukitele ja alles viimasena omandis olevatele sõidukitele. Muud kasutuses olevad sõidukid juba katavad ka omandis olevad sõidukid.	<u>Osaliselt arvestatud.</u> Ülesehitust eelnõus ja näidismuudatustes muudetud, kuid andmeid küsitakse nii omandis olevate, liisitud kui ka muude kasutuses olevate sõidukite kohta, kuna muud kasutuses olevad sõidukid ei kata isiku omandis olevaid sõidukeid.
Eelnõu § 6 p 5 – mõiste „realiseerida“ asemel kasutada mõistet „võõrandama“.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõus ja näidismuudatustes terminid muudetud.
Eelnõu § 6 p 5 – võiks olla võimalik märkida ka mere- ja õhusõidukid.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidismuudatuste sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 p 6 – jääb arusaamatuks, milliseid seoseid silmas peetakse. Kui äriühingu puhul kvalifitseerub deklareeritavaks seoseks ka näiteks juhatuse liikmeks olemine, siis leiame, et võrdselt tuleks kohelda ka MTÜ juhatusse kuuluvaid isikuid ja nõuda neilt vastava seose deklareerimist.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidismuudatuste sõnastust muudetud.
Eelnõu § 6 p 4 või 7 soovitame eraldi nimetada ka sularaha (jur. isikute puhul sularaha kassas), e- raha või muid maksevahendeid	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidismuudatuste sõnastust muudetud.
Eelnõu § 7 võiks lisada ka kindlustuslepingutest tulenevad kohustused, kuivõrd igakuised maksed võivad kujutada endast olulise majandusliku mõjuga kohustuste liiki.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidismuudatuste sõnastust muudetud.
Määruses enda kui taotluses viidatakse elukaaslasele, vaba-abiellule viitamine on eksitav, kuna paljud püsivas kooselus olevad isikud, kes moodustavad ka ühise leibkonna, ei kirjeldaks oma suhet „vaba-abielluna“. Lisaks peaks olema lahter „lahutatud“, sest lahutatud isikute kohustused võivad olla erinevad vallaliste kohustustest, kes pole kunagi abielus olnud.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidismuudatuste sõnastust muudetud.

Punkti 3.2.2. lahtri päise sõnastus on segadust tekitav, kuna võib tõlgendada selliselt, et siia tuleks kirjutada makstav elatis, mitte saadav elatis. Võiks täpsustada, et märkida tuleb igakuiselt saadava elatise kuumakse suurus.	<u>Arvestatud.</u> Näidisvormi sõnastust muudetud.
Eelnõu lisa 2 taotluse vormi p 3.3.2 pealkirjas täheviiga.	<u>Arvestatud.</u> Näidisvormi sõnastust muudetud.
Pärnu Maakohus	
Küsimusi tekitab vajadus teada andmeid taotleja elukaaslase hariduse ja elukutse kohta. Oluline on teada vaid elukaaslase sissetuleku suurus ning töökohta. Hariduse ja elukutse puhul tekib küsimus, kas ei ole tegemist isikuandmetega, mida menetlusabi andmise tarvis tingimata koguda ei ole vaja.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu vastavalt muudetud, andmeid taotleja elukaaslase hariduse ja elukutse kohta ei küsita.
Ebavajalik on taotluse IV osa, millest küsitakse taotleja osalemist kohtumenetlustest viimase viie aasta jooksul, kuna asja lahendavale kohtunikule või ametnikule on teave kättesaadav KIS-is.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu vastavalt muudetud, andmeid kohtumenetlustes osalemise kohta ei küsita.
Tartu Maakohus	
Taotluses füüsilise isiku kohta puuduvad kohad esindaja märkimiseks (juhul kui menetlusosaline on alaealine või eestkostetav).	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidisvormi täiendatud.
Eraldi vormi kehtestamine juriidilistele isikutele ei oma suurt väärtust, kuna menetlusabi taotlemaid juriidilisi isikuid on mitteamestatav hulk.	<u>Mitteamestatud.</u> Juriidilise isiku menetlusabi taotluse vormi ja kohustuslike andmete sätestamine on põhjendatud. Ka Riigikohus on öelnud, et menetlusabi andmise kriteeriumid on füüsilisele isikule menetlusabi andmisega võrreldes mõnevõrra erinevad. Näiteks tuleb arvestada varalist huvi omavate isikute võimekust ja huvi menetluskulu tasumisel (3-2-1-62-10 jt).
Viru Maakohus	
Küsimusi tekitab taotleja elukaaslase andmete küsimine ja kuidas isikut elukaaslasena tuvastada. Analoogselt ei ole täitemenetluses võimalik pöörata sissenõuet elukaaslase varale, sest see ei pruugi olla ühiselt soetatud. Elukaaslane ei ole ka perekonnaseaduse mõistes perekonna liige ning TsMS annab võimaluse arvestada üksnes taotlejaga koos elavate perekonnaliikmete vara. Seega ei tuleks elukaaslase vara ja sissetulekuid menetlusabi andmisel arvestama.	<u>Mitteamestatud.</u> Õigusaktid ei sisalda perekonna definitsiooni. Perekonna moodustavad ühiselt majandavad isikud, mitte ainult abikaasad.
Taotluse hoiatused peaksid sisaldama lauset	<u>Osaliselt arvestatud.</u> Taotlusesse lisatud hoiatus

selle kohta, et taotleja kinnitab esitatud andmete õigsust. Samas peaks valeandmete esitamise või andmete esitamata jätmise korral järgnema ka vastutus.	esitatud andmete õigsuse kohta. Taotluses ja seaduses on juba valeandmete esitamise vastutust reguleeritud.
Tallinna Ringkonnakohus	
Ehk saaks menetlusabi liike kokku võtta või vormile selgitused märkida, millises menetluses üht või teist liiki üldse taotleda saab vms. Kui jätta menetlusabi liigid vormile, peaks kuskil (näiteks kas või p. 2.2. all lisaks taotluse määra põhjendusele taotleja põhjendama, miks ta vajab just seda liiki menetlusabi.	<u>Osaliselt arvestatud.</u> Menetlusabi liigid jäetud vormile, kuna see võimaldab isikul paremini aru saada, millist menetlusabi on võimalik saada. Lisatud näidisvormidele menetlusabi liigi valimise põhjenduse lahter.
p. 2.5. sulgudes antud sisu selgitus jääb ebaselgeks	<u>Arvestatud.</u> Näidisvormi sõnastust muudetud.
Füüsilise isiku vormi puhul ei saa aru, kas p. 3.2.2. all olevas tabelis 3 on peetud silmas elatist, mida taotleja kelleltki saab või seda, mida ta maksab. Kuidas tuleb mõista sulgudes olevat selgitust? Miks on andmeid tahetud üksnes kindlaksmääratud elatise kohta, mitte tegelikult makstava elatise kohta? Kui on peetud silmas menetlusabi taotleja ülalpeetavatele kolmandate isikute poolt makstavat elatist, siis tuleks märkida see isik, kes seda maksab. Vahetegu punktiga 3.2.2. ja 3.3.2 vahel ei ole päriselt selge, sest 3.3.2 juures on peetud silmas igasuguseid taotleja ülalpeetavate ülalpidamiseks vajalikke kulutusi.	<u>Arvestatud.</u> Näidisvormi p. 3.2.2. sõnastust muudetud, vormi täiendatud.
p. 3.3.2. juures jääb mõistetamatuks, millises kontekstis võiks meil olla vaja teada, kes perekonnas just täpselt ja mis ulatuses kulud kannab.	<u>Osaliselt arvestatud.</u> Taotleja kulude suurust on vaja teada selleks, et oleks võimalik välja selgitada taotleja vajadus menetlusabi saamiseks. Näidisvormi sõnastust muudetud selliselt, et kulude jaotust ei küsita kõikide perekonnas kulude kandjate kohta, vaid üksnes taotleja kohta.
p. 3.4.2. tuleks muuta selliselt, et selles ei kajastuks üksnes pangas hoiustatu, vaid kogu raha, mis taotlejal pangas on (sealhulgas arvelduskontodel).	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ka näidisvormide sõnastust muudetud.
p. 3.4. alt võiks nähtuda, kellele konkreetselt, kas taotlejale või perekonnaliikmele või neile ühiselt, vastav vara kuulub.	<u>Arvestatud.</u> Näidisvormide sõnastust muudetud.
p. 3.5.1. ja 3.5.2. konkreetselt oleks märkida kohustatud isik	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ja näidisvormide sõnastust muudetud.

Juriidilise isiku vormi puhul on kahtlus punktide 3.1. ja 3.2. osas (nelja kuu alusel arvestatud keskmine tulu ja püsi- ja muud kulutused ühe kuu kohta). Ei ole kindel, et taolise tulu väljaarvestamine on võimalik, seda tuleks asjatundjatega arutada.	<u>Osaliselt arvestatud.</u> Näidismuudatuste täiendatud selliselt, et juhul kui ei ole võimalik tulusid arvutada, tuleb taotlejal selle kohta esitada põhjendus. Kulude lahter on võimalik ka tühjaks jätta.
Juriidilise isiku vormi p. 3.3.2 kohta sama kommentaar, mis füüsilise isiku vormi p. 3.4.2 kohta.	<u>Arvestatud.</u> Eelnõu ka näidismuudatuste sõnastust muudetud.
Riigikohus	
Praegusel kujul ei ole kõigi muudatuste ja varasemast rangemate tingimuste kehtestamise vajadus piisavalt arusaadav ja põhjendatud.	<u>Arvestatud.</u> Seletuskirja täiendatud.
Arusaamatuks jääb menetlusabi kontekstis taotleja abikaasa või elukaaslase hariduse, elukutse ja tegevusala andmete esitamise nõue, kuna need ei aita kaasa taotleja majandusliku seisundi või kaebuse perspektiivikuse hindamisele ega iseloomusta taotleja võimekust kaitsta oma õigusi ise.	<u>Arvestatud.</u> Vormis ei küsita enam andmeid abikaasa/elukaaslase hariduse ja elukutse kohta.
Võiks kaaluda juriidilise isiku vormi täpsustamist nii, et lisaks selgituste esitamise kohustusele, millest nähtuks, miks ei ole menetluskulude kandmine juriidilise isiku liikmete, osanike või aktsionäride poolt põhjendatud, oleks juriidilisel isikul kohustus esitada andmed juriidilise isiku liikmete, osanike või aktsionäride majandusliku seisundi kohta juhul, kui menetluskulude kandmine nende poolt on küll põhjendatud, kuid ei võimalda taotleja hinnangul vastavat menetluskulu kanda.	<u>Arvestatud.</u> Vastav märkus lisatud hoiatuste lahtrisse.
Kaheldav on eelnõu § 8 ja näidismuudatuste IV osa vajalikkus.	<u>Arvestatud.</u> Taotlejalt ei küsita andmeid varasemates kohtumenetlustes osalemise kohta.
Näidismuudatuste hoiatustes peaks kajastama ka halduskohtumenetluse sätetele.	<u>Arvestatud.</u> Hoiatusesse on lisatud viited halduskohtumenetluse seadustikule.